
УДК 159.9:343.915

Людмила Миколаївна ПРУДКА,

*доцент кафедри психології та педагогіки факультету № 3
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук*

**ПРОФЕСІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНА ПІДГОТОВКА
ПОЛІЦЕЙСЬКИХ РІЗНИХ КРАЇН З МЕТОЮ
ПРОФІЛАКТИКИ ЗЛОЧИННОСТІ У МОЛОДІЖНОМУ
СЕРЕДОВИЩІ**

З огляду на актуальність питання щодо розвитку злочинності серед молоді в Україні постає питання щодо її попередження. Проаналізовано зарубіжний досвід професійно-психологічної підготовки поліцейських різних країн з метою профілактики злочинності в молодіжному середовищі.

Відмова від ідеологічних догм і стереотипів мислення, від філософії ортодоксального марксизму приводить до необхідності визнання історичної обумовленості й об'єктивної закономірності злочинності в людському суспільстві у будь-яких суспільно-економічних формаціях. Зріст злочинності спостерігається у всіх промислово розвинених країнах світу незалежно від суспільно-політичного устрою й економічних систем господарювання. У країнах Північної Америки і Західної Європи найбільш високий рівень життя, але саме там (наприклад, США) показники злочинності, особливо у молодіжному середовищі, багаторазово перевищують світові стандарти.

Саме тому з метою профілактики та зниження рівня злочинності, вагому увагу поліція зарубіжних країн приділяє роботі насамперед з молоддю. Проводяться зустрічі в школах, коледжах, за місцем проживання, на спортивних майданчиках тощо. У таких бесідах переслідується мета, поряд з роз'ясненням суспільної небезпеки злочину, невідворотності покарання й ін., відвернути осіб з девіантною поведінкою від середовища, що негативно на них впливає.

Ця діяльність будується, як правило, разом з різними суспільними і релігійними організаціями. Наприклад, у Фардоне (Великобританія) для роботи з важкими підлітками місцевими благодійними організаціями побудована туристична база, що приймає одночасно кілька сотень підлітків. У роботі цієї бази активно беруть участь й співробітники поліції.

Аналізуючи профілактичну діяльність поліції різних країн, можна зазначити, що по своїх формах і методах вона складається із трьох рівнів: охоплюючи, по-перше, все населення, по-друге, окремі групи, а вже потім окремих осіб.

Слід зазначити, що останнім часом спостерігається підвищення уваги до психолого-педагогічних аспектів профілактичної діяльності працівників поліції, що обумовлено змінами в концепції поліцейської діяльності в розвинутих західних країнах, а саме, переміщення акцентів цієї діяльності до функцій соціального обслуговування і співробітництва з населенням, а це – вимагає, перш за все, озброєння поліцейських необхідними психологічними знаннями.

Як показує вивчення зарубіжного досвіду, практично у всіх західних країнах були розроблені спеціальні навчальні і консультативні програми з основних сфер взаємодії поліції і суспільства. Одними з основних напрямків галузі психології, що найбільш відображені в цих програмах, є: теорія спілкування і навички вирішення конфліктів. В сфері встановлення взаємин із громадянами психологічне навчання спрямоване на придбання навичок, що повинні допомогти поліцейському уникнути конфліктів у процесі спілкування та правильно поводитися в конфліктних ситуаціях. Поліцейських навчають налагоджувати контакти з різними групами населення (дітьми, жінками, національними меншинами тощо), із представниками громадськості, державних органів, засобів масової інформації.

Методика такого навчання містить у собі лекції, дискусії, тренінгові вправи, змодельовані конфліктні ситуації у сполученні з відеозаписом і наступною демонстрацією процесу вирішення конфліктів. Вивчаючи методи вирішення сімейних конфліктів, поліцейські здобувають навички психологічного спілкування з жертвами насильства, навчаються розпізнавати і встановлювати контакти з психічно хворими особами.

В Україні, на жаль, тільки зараз почали впроваджувати вищевказані методи в навчальні програми для підготовки працівників Національної поліції.

Вивчення цих питань повинно допомогти поліцейським зрозуміти свої повноваження, місце і роль у суспільстві, навчити їх діяти в будь-яких ситуаціях на основі загальноприйнятих норм і принципів, інакше кажучи, – сформувати професійну компетенцію співробітника поліції для подальшого розвитку його професіоналізму.

Отже, узагальнюючи зарубіжний досвід професійно-психологічної підготовки поліцейських різних країн по профілактиці злочинності в молодіжному середовищі, слід зазначити, що в останні роки в більшості країн Заходу починаються активні спроби відновлення концепції діяльності поліцейських органів і, у першу чергу, посилення їхнього внеску в загальнонаціональні заходи щодо стабілізації становища в суспільстві. При цьому, незважаючи на наявність специфіки, у відповідних підходах проглядаються єдині початки, що свідчить про загальні тенденції розвитку західних поліцейських систем. Безумовно, це пояснюється схожістю проблем, що виникають у країнах Заходу, незалежно від різниці у їхньому соціально-економічному розвитку. До цих проблем можна віднести проблеми, схожі з проблемами, що виникли й у нашій країні за останні роки, зокрема, стійкий зріст міської злочинності, у структурі якої збільшується доля насильницьких злочинів, правопорушень серед молоді і підлітків, загальне омолодження злочинності.

Потрібно, визнати, що в нашій країні система добору, виховання і підготовки кадрів працівників правоохоронних органів все ще відстає від тих вимог, що пред'являються величезними соціально-економічними перетвореннями, що відбуваються в житті нашого суспільства. Тому для нас становить інтерес сучасна концепція діяльності поліцейських органів за кордоном, що включає основні принципи, умови і вимоги організації служби поліції, проблеми професійної компетенції співробітників і їхню соціальну захищеність. На наш погляд, можна було б запозичити багато раціонального із зарубіжного досвіду, в нашу систему організації діяльності правоохоронних органів, а з урахуванням гострих проблем із девіацією в молодіжній сфері, нам на пригоді став б накопичений досвід розвинутих країн із питань профілактики правопорушень. Запобігання та профілактика правопорушень серед неповнолітніх повинно стати одним із пріоритетних напрямків діяльності як держави, так і суспільства у цілому.

Отримано 01.03.2017